

Karinthy Frigyes: Az asszony

2009 május 30. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

• [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Tizennégy éves koromban, augusztusban, esténként a nyaraló el?tt sétálgattam Horovetznével, aki mellettünk lakott és megbarátkozott velem. Halvány, kékszem? gyerek voltam, és akkoriban tengerész akartam lenni. Horovetzné férje három hétre elutazott, a fiatal asszony egészen egyedül volt.

Fehérpettyes, világos kék ruha volt rajta, szalaggal a derékon és b?, nyitott ujjak. Az arca most már csak úgy van

el?ttem, mint egy tojásdad, kicsit sárgásfehér folt, pár halvány és dereng? vonallal alul - egyebet alig látok bel?le. De akkor nagyon jól ismertem és néhány nap múlva nélkülözhetetlen alkatrésze lett annak a ködös, rejtelmes képnek, amit Világról és Jöv?r?l festettem a szemeim elé.

Különben, azt hiszem, szép volt. Talán az ? szája körül láttam el?ször azt a fölényes és öntudatos vonást, amit azóta minden asszonyi arcon keresek. Akkor magamban ezt a vonást okosságának neveztem, mert még nem tudtam, mit jelent. Tizennégy éves voltam és úgy volt, hogy kimegyek a tengerre, nagyon messze, minél messzibb.

Tulajdonképpen, most már bevallhatom (néhány év óta úgy kezdem érezni, már nemigen lesz bel?lem tengerész), tulajdonképpen az éjszaki sarkról volt szó: de err?l nem beszéltem Horovetznének. Horovetzné csak annyit tudott, hogy nagyon messze, minél messzebb. A folyamodványt megmutattam neki, amit az Akadémiához intéztem. És röviden, néhány férfias és rideg szóban vázoltam neki a hajósinas életét, és hogy miként temetik el, éjben és viharban, ha a villám lesújtja fönt az árbockosár tetején.

- Az embert szépen széthúzzák, spárgával összekötik a lábát, egy darab követ tesznek rá, aztán - zsuppsz!

Nem id?ztem sokat e tárgynál, éreztetve, hogy ezen már nem lehet segíteni, kár beszélni róla. Horovetznét nagysádnak neveztem, bizonyos fáradt jóindulattal, melyben jelezve volt, hogy percre sem felejttem el a kett?nk közt fennálló kivételes viszonyt és hogy cinizmusomon nem kell megdöbbennie: olyan ember beszél, aki valamikor maga is tudott érezni, de az élet keménnyé és fásulttá edzette.

Többnyire éles és szatirikus voltam: paradoxonokban beszéltem, holmi gúnyos világításba helyezve minden kérdést és eszmét, amivel emberiség valaha foglalkozott. Horovetzné felelgetett. Egy-egy megjegyzésemre arcát csodálkozó és meglepett mosoly futotta be és érdekl?dve közelebb hajolt. Éreztem, hogy intelligenciám megdöbbenti és elhallgattam. "S ha tudnád, ki vagyok", gondoltam.

Okos asszony. Okos szája van. Mondottam magamban este, a vánkoston és egyszerre éreztem, hogy remegek. Közben zavarosan jöttek a rendes képek: végtelen vízlap, csillagos ég mélyében - vízlap, mely távol a csillagokig ér. Repül?gépem, a fehér vitorlás, lassan készült a homályban. Szárnyait szétvetette és úszni kezdett: most a Plejadok csillagképéb?l vált ki kemény körvonala: két kezem ráfeszült a kormánylapátra és a gép feljebb suhant. A bolygók halvány korongja megnagyobbodott. Különösen a Neptuné: tudtam róla, hogy gomolygó ködökb?l áll, víz és szárazföld még nem vált szét laza, óriási tömegében és s?r? páráiban fantasztikus árnyak nyújtóznak. Messzir?l a Nap: egy dereng? csillag, átrémlik a ködön. A Föld picit, gombost?nyi hunyorgás, mély boltozat távolában. S akkor el?ször fogott el valami nehéz, idegen fájdalom, hogy oly messze van, oly messze, és megdöbbenve jutott eszembe az okos és er?s száj, melyet otthagytam. Szívem elszorult és elhatároltam, hogy másnap a Tengerr?l és a Csillagokról beszéljek majd Horovetznének és hogy beavatom ?t.

És másnap este beszéltem a Tengerr?l és a Csillagokról.

Valami szenved? volt akkor az arcában. Künt a kertben már aludtak a nehéz barackfák. És egyszerre, a holdfényben láttam, amint elmosolyodott.

Ismeretlen érzés volt.

- Untatom? - kérdeztem g?gösen.

- Dehogy - mondta melegen, és megkapta és hirtelen megsimogatta a kezem. - Csak valami eszembe jutott. Beszéljen, Fricike. Ez nagyon érdekes, a Naprendszerrel.

Kinyújtottam a karom és most úgy álltam ott a kerítés el?tt.

- Az a sötét folt... tetszik látni... azt még nem ismerik... A többir?l mind tudják már, álló csillag-e vagy naprendszer... de azon a sötét folton még eddig nem láttak csillagot soha. Egy luk, amin keresztül valami egészen ismeretlen sötétségbe nézhetünk. De lesz majd egy gép...

És egy végtelen ívet írtam le a karommal.

Lehanyagló kezem a mellét súrolta. Hirtelen elhallgattam. Elbúcsúzott és bement. A veranda lombjai közt t?nt el a világoskék ruha.

Kint a kertben, a barackfák alatt sétálgattam akkor, zsebretett kezekkel sétálgattam és füttyörésztem. A kerítésen túl oly mély és őnszín? volt a Duna: csak néha szikrázott föl valahol. A malom ablaka lélegzett a tompaságban. És egyhangúan zizegtek a csillagok: tücsök és csillag, mindig együtt láttam és hallottam ?ket és azt hittem, a csillagok zizegnek.

- Azt hiszem, most látott valamit bel?lem - mondtam ünnepélyesen és megnyugodtam. - Kár, hogy az üstökösökr?l és az északi fényr?l már nem beszélhettem.

A kerítésre könyököltem, s arcomat, mely akkor lágy és finom és fejletlen volt még, arcomat odaszorítottam a két lécz közé. Aztán behívtak és lefeküdtem. Míg az ösvényen végighaladtam, olyan érzésem volt, mintha bársonyon járnék, valami távoli és homályos dolog emelgetett föl a földr?l és nem éreztem a testem súlyát.

- ? szép - mondtam rémulten, abban a pillanatban, amint a paplant fejemre húztam. Emlékszem, hogy ájulásszer? és szédít? mámor fogott el erre a szóra: folyékony h?s olajban úsztam. A Tejút volt az, amir?l annyit beszéltem. A tiszta és csillagos égen hömpölyögtem keresztül, folytam lefelé.

Egy óra múlva minden átmenet nélkül és egészen váratlanul a következ? képet láttam:

Horovetznével állunk a Dunaparton, a malom el?tt. Az asszony el?rehajlik és egyszerre halkán, egy hajlékony és lágy mozdulattal, mintha csak jobban ki akarná nyújtani magát, belefordul a vízbe. Utánavetem magam és derékon kapom el. Egy ideig egymás körül forgat a víz. Aztán földet érek. Kiugrom és magam után vonszolom. Szemei be vannak csukva, a szája félig nyitva, csak fels? fogsorát láthatom. A vállamra dobom fel úgy, hogy feje és két keze hátul lelóg. Két vizes térde nehezen rátapad a derekamra. A langyos víz lábszáramon csorog végig. Borzasztó nehéz: nem bírom tovább. Lihegve, szándékosan megbotlom és összeroskadok. Ruhája most arcomba gy?r?dik, fuldoklom. Rugdalózom, hogy kikeveredjek; mindig szorosabban tapad rám a vizes ruha és hörögve hallgatok el.

Ez a kép nagyon megrémített és majd elájultam a szégyenkezést?l, amint hirtelen eszembejutott, hogy mit szólna Horovetzné, ha tudná ezt a gondolatom. Valami képtelennek és irtózatossá t?nt csak gondolni is erre. Próbáltam komikusnak és furcsának találni, nevetni rajta, de nem ment. Szívem akadozva dobogott és Horovetzné arca egyszerre oly fájdalmasan, oly távolian, oly titkosan t?nt fel a homályból, hogy pillanatra minden tagomba zsibbadás feküdt. A szemrehányás és kétségbeesés majd megfojtott: undort éreztem magam iránt és mélységes megvetését. Elviselhetetlen volt. Egyszerre ellenállhatatlan kényszerben jelentkezett az érzés: hogy Horovetznének azonnal és haladéktalanul elégtételt kell adnom, valami mély és gyötrelmesen édes megalázkodással: meg kell csókolnom a kezét vagy a ruháját s így meg kell értetnem vele, hogy mily igaznak és szomorúnak és végtelenül jónak tartom ?t. S hogy most azonnal meg kell tudnia, hogy rá gondoltam, mikor a csillagokról beszéltem, s hogy nem, nem, nem vagyok cinikus, s hogy ? oly végtelen, mint a Tejút, és hogy minden csodálatos és hogy repülni fog ? is, mert nem hagyom itt a porban és szomorúságban. Igen, igen, mindezt meg kell tudnia.

Hogy egészen ?szinte s precíz legyek: e felindulásom nem egészen elvont érzelmi folyamat volt: homályos remegéssel egy képet láttam magam el?tt. Oly igazán s mélyen s tökéletesen sikerül majd beszélnem - így mondta ez az érzés -, hogy Horovetzné végre egészen átérzi a dolgok mélységét s egy felszabaduló zokogás rohamában fejét karomra hajtja s én lassan simogatom a haját.

A következ? percben kint voltam az udvaron. Lüsztterkabátomat a lépcs?n gomboltam még be. Átlopózkodtam a túlsó veranda felé. A gesztenyefa alatt egyszerre megláttam a fényt: az ? ablakuk ki volt világítva. A mellem úgy feszült, vissza akartam fordulni. Egyszerre kinyílt az ajtó és a fénysávból a kék ruhát láttam kifordulni. Már akkor tudtam, hogy egyetlen szót se fogok szólni?

- Ki az? - kérdezte riadtan, amint a sötétben meglátott.

- Fricike, maga az? - mondta újból a csöndben.

Nem feleltem.

Még a suhogást hallottam. Aztán ott állt mellettem egy meleg és puha tömeg.

- Kedves, hát maga még fent van? Mit csinál itt?

Nem feleltem. Akkor el?szőr hallottam életemben asszonynevetést. Az arcomat csókolta meg és a fejemet pillanatra a melléhez szorította.

- Képzeld, Fricike, megjött az uram, nem is vártam. Most átszaladok borér.

Egy percre egyedül maradtam. A kerítésen néztem keresztül és megláttam a Vénusz csöndes korongját. Egész testemben csönd volt. Már jött is vissza.

- Na, jóccakát, Fricike, pá - sietett. Az ajtót becsukták.

És akkor a sötétben halványan s derengve el?szőr bukkant fel megzavarodott szívemben egy távoli sejtés, hogy van valami a földön, ami fontosabb a csillagoknál s a végtelennél s kietlen ködfoltoknál a naprendszeren túl, és hogy a csillagok és a tenger talán valami nagyon buta dolog, velem együtt.

Még valamit mondani akartam. Éreztem, hogy még valamit mondani kell, a kivilágított ablak felé indultam: de abban a percben az ablak kihunytt és elsötétült. Mi ez, mondtam és megálltam. Mi ez, ismételtam magamban dacosan és sürget?en, mi ez, mi ez. Mi ez, suttogtam utoljára oly halkán és oly fájdalmasan, mint az esteli szél, mely arcomba csapott: vacogva és dideregve. Mi ez? Mi történt?

Mi ez? Mi történt veled, vékonycsontú, diderg? gyerek, ki most úgy tágranyitod a szemed? Mit állsz itt legörbült szájjal, mint a vadember, ki el?tt villám csapott le - ismeretlen, félelmes és fenyeget? gonoszság. No jöjj, ne állj itt, mit állsz itt az ablak el?tt? No jöjj, fussunk, fussunk az országúton vagy gyerünk ki a mez?re, hallgass ide, beszéllek hozzád, ne figyelj arra az ablakra ott, gyerünk innen. Azok rosszak, gonoszak és ostobák: hallod-e? te kicsim, te édesem, nem méltók hozzád, no jöjj. Ne gondold rájuk, no jöjj már. Hiszen összever?dnek vékony kis térdeid: mit akarsz itt? Nézz a szemembe: nem ismeresz? Én ismerlek és az egész lelked ismerem: neked van igazad, a csillagok és a tenger - ez az igaz és ez a nagy és magasztos -, de látod, ezek nem érdelek. másképpen fogjuk azt csinálni - no jöjj már, ne hallgatózz. Ahhoz a szájhoz másképp kell beszélni és én majd megtanítlak - és nem megyünk ki a tengerre, hallod-e, azért sem megyünk - ?k nem érdelek meg, hogy kimenjünk értük a tengerre... ?k nem érdelek meg a csillagos eget, melybe szomjas kis arcod fölemeltem. Látod-e, én ismerem ám ?ket és mondok majd neked valamit - - látod-e, erre van szükség, mert ?k csak derékig állanak a csillagos égben és az arcuk lefelé figyel. És nagyra nyitott szemekkel kint hagyott téged dideregni és vacogni a sötétben - az az arc, amit a Plejadok csillagképébe belerajzoltál. Kicsikém. De nyugodj meg. Én jobban ismerem azt az arcot és tudom, mit jelent - tudom, mit jelent, a gonosz és rossz és hitvány. No jöjj, menjünk már innen - látod az izmaidat? már nem véznák és törékenyek, mint a tiéd - er?snek és keser?nek kell lennem, hogy megbosszuljalak.

); //-->

Magazin 1. 2011
© 2011. 12. szám

DR. DRÁBIK JÁNOS

100 ÉVVEL TRIANON UTÁN

DVD A trianoni gyalázatról tabumentesen

„Egy film amelyet minden magyarnak látnia kell”

Ajánló

